

само за интерна употреба

2301-24/2023

Политика

**Рамковна Политика за еколошки и социјални аспекти во НЛБ Банка АД
Скопје**

4. Верзија, општ интерен документ

само за интерна употреба

Политика

**Рамковна Политика за
еколошки и социјални аспекти
со секторски политики
во НЛБ Банка АД Скопје**

јануари 2023 година

Список на содржини

1. Вовед	5
2. Област на употреба и организациони единици должни да ја почитуваат	5
3. Еколошки цели	6
4. Секторски политики – трансакции за финансирање на борбата против климатските промени	6
4.1. Преодни активности.....	6
4.2. Активности што поддржуваат	7
5. Секторски политики - јаглен	7
6. MIGA прагови за Листата на забранети активности	8
7. Систем за E&S скрининг на ризици	8
8. Општи упатства за Рамката за еколошки и социјални аспекти во НЛБ Банка АД Скопје	9
8.1. Листа на забранети активности	9
8.2. Проверка на регулаторната усогласеност (check list).....	9
8.3. Категорија А листа	10
8.4. Длабинска процена на ризикот врз еколошки и социјални аспекти (за клиенти со пласмани со рок на доспевање од најмалку 36 месеци и изложеност над прагот).....	11
8.4.1. Вклучување на управувањето со ризик врз животната средина и социјални аспекти	12
8.4.2. Истражување на веројатноста за ризик од контаминација	12
8.4.3. Спроведување на теренска посета	12
8.4.4. Усогласеност со стандардите за изведба (MIGA потписници)	13
8.4.5. Документирање на наодите за процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти	13
8.4.6. Понатамошни насоки	14
8.5. Одлука и контрола на ризикот од ефектите врз животната средина и социјалните аспекти	14
8.6. Следење на ризик врз животна средина и социјални аспекти	15
8.7. Материјален инцидент.....	15
8.8. Излез од трансакцијата	15
9. Преодни и завршни одредби	16
Овој акт стапува на сила по усвојување на документот од релевантните тела во НЛБ Банка АД Скопје.	16
10. Референтни документи	16
11. Изјава за администраторот	16

само за интерна употреба

Хронологија на измени

Верзија	Датум	Опис
1.	Јуни 2021	1-во издание
2.	Март 2022	Измена на политиката со цел да се имплементираат избраните: <ul style="list-style-type: none"> - регулаторни барања од Законот за делегација на таксономија на ЕУ (еколошки цели во политиката).
3.	Јуни 2022	Измена на политиката со цел да се имплементираат избраните: <ul style="list-style-type: none"> - Секторски политики – Јаглен дефинирање за добавувачите
4	јануари 2023	Измена на политиката со цел да се имплементираат избраните: <ul style="list-style-type: none"> - Дефинирање на еколошките цели на Политиката - Додадени се имињата на документите со подетални описи и упатства - Опис на системот за управување со животната средина и социјалниот ризик - Додадени дополнителни критериуми за Зајакната проценка на ризикот во НЛБ Банка АД Скопје (за клиенти со пласмани со рочност од најмалку 36 месеци и изложеност над прагот)

само за интерна употреба

1. Вовед

Рамковната Политика за еколошки и социјални аспекти (Политика) во НЛБ Банка АД Скопје (Банка) е една од неколкуте барања на системот за управување со ризици кои се состојат од Политики и Процедури кои ни овозможуваат подобро разбирање за активностите на нашите клиенти, ни помагаат соодветно да ги разгледаме евентуалните ефекти врз животната средина и социјалните аспекти, да го минимизираме ризикот и да управуваме со очекувањата на сите засегнати страни.

Целите на оваа Политика се:

- да утврдат како НЛБ Банка АД Скопје ќе ги процени и управува еколошките и социјалните ризици и влијанија поврзани со трансакциите
- промовира добри еколошки и социјални менаџмент практики во трансакциите на клиентот

Политиката обезбедува референтна точка за нашите вработени за минималните стандарди, процедури и управување и надзорот што се воспоставува во врска со еколошките и социјалните ризици при справување со клиенти и трансакции.

Оваа Политика за еколошки и социјални аспекти (E&S) ќе продолжи да се развива со текот на времето за да ги одразува променливите очекувања на заедницата, повратните информации од засегнатите страни или регулаторните барања.

2. Област на употреба и организациони единици должни да ја почитуваат

Оваа Политика е наменета за употреба во front office и во сегментите на управување со кредитен ризик во Банката.

Организациони единици во Банката должни да се придржуваат кон Политиката:

- Сектор за работа со корпоративни клиенти
- Сектор за управување со продажна мрежа,
- Сектор за финансиски пазари и средства,
- Сектор за Ризик, Евалуација и Контрола,
- Сектор за кредитен ризик,
- Сектор за управување со проблематични пласмани и интензивен третман на клиенти,
- Сектор за кредитна анализа и администрација,

и соодветните организациони единици вклучени во кредитниот процес во Банката.

Финансиски производи/услуги, предмет на скрининг на оваа Политика:

- какво било финансирање, со исклучок на финансирање на население (физички лица за задоволување на нивните лични, семејни или домашни потреби, дебитни и кредитни картички, лични и станбени кредити, потрошувачки кредити и лизинг на потрошувачки производи).

Вид на клиенти, предмет на скрининг на оваа Политика:

- сите клиенти, освен retail клиенти, но вклучувајќи ги физичките лица кои вршат деловни активности - т.е. лекари, адвокати, трговци-поединци подлежат на скрининг на ризик од животна средина и социјални прашања; („Клиент“).

3. Еколошки цели

НЛБ Банка АД Скопје обезбедува финансиски советодавни услуги и широк спектар на кредитни услуги на клиенти, физички и правни лица во различни сектори, согледуваме дека нашите деловни одлуки и оние на нашите клиенти имаат потенцијал да влијаат на околните заедници и околината.

При финансирање на транзицијата кон економија со ниска емисија на јаглерод, отпорна и со ефикасно користење на ресурсите ние го следиме системот на класификација предвиден со ЕУ Таксономијата, воспоставувајќи соодветни дефиниции затоа кои економските активности можат да се сметаат за еколошки одржливи.

Со ЕУ таксономијата, следниве еколошки цели се следат при финансирање на транзицијата кон економија со ниска емисија на јаглерод, отпорна и со ефикасно користење на ресурсите:

- (а) ублажување на климатските промени;
- (б) прилагодување на климатските промени;
- (в) одржливо користење и заштита на водните и морските ресурси;
- (г) транзиција кон циркуларна економија;
- (д) спречување и контрола на загадувањето;
- (ф) заштита и обновување на биодиверзитетот и екосистемите.

Трансакцијата/клиентот треба

- да даде суштински придонес кон една од шесте еколошки цели;
- да не нанесувате значителна штета на другите пет цели, онаму каде што е релевантно;
- исполнување на минималните заштитни мерки (на пр., Насоките на OESD за мултинационални претпријатија и на Водечките принципи на ОН за бизнис и човекови права).

РЕФЕРЕНТИНИ ДОКУМЕНТИ

Упатство за Прв скрининг за ЕУ Таксономија по NACE и НКД кодови во НЛБ Банка АД Скопје

Упатство за критериуми за технички скрининг на ЕУ таксономија во НЛБ Банка АД Скопје

4. Секторски политики – трансакции за финансирање на борбата против климатските промени

При одобрување на трансакции за финансирање на борбата против климатските промени, Банката ќе ги земе предвид целите за финансирање против климатските промени. Ова значи имплементација на решенија за значително намалување на најзначајните идентификувани климатски ризици.

При одобрување на трансакции за финансирање на борбата против климатските промени, Банката ќе ги земе предвид клиентите/активностите кои можат да дадат значителен придонес преку:

- тоа што имаат мало влијание врз животната средина и имаат потенцијал да ги заменат активностите со големо влијание (на пример, обновлива енергија)
- намалување на влијанието од други активности
- давање позитивен еколошки придонес.

4.1. Преодни активности

При одобрување на трансакции за финансирање на борбата против климатските промени, Банката ќе ги препознае „**преодните активности**“. Тоа се клиенти за кои сè уште не се достапни алтернативи со ниска емисија на јаглерод (исклучени се активностите поврзани со ископување термички јаглен и капацитети за производство на електрична енергија од јаглен) и кои имаат нивоа на емисии на стакленички гасови што одговараат на најдобри постигнувања во секторот или индустријата. При одобрувањето ќе се земат предвид два дополнителни услови:

само за интерна употреба

- не го попречува развојот на алтернативи со ниска емисија на јаглерод и
- не води до затворање на средства со голема емисија на јаглерод, имајќи го предвид економскиот век на тие средства.

4.2. Активности што поддржуваат

При одобрување на трансакции за финансирање на борбата против климатските промени, Банката ќе препознае „активности што поддржуваат“. Тоа се клиенти што директно им овозможуваат на другите да дадат значителен придонес кон еколошките цели.

5. Секторски политики - јаглен

НЛБ Банка АД Скопје нема да одобрува никакво ново финансирање за ископување на термички јаглен или капацитет за производство на електрична енергија од јаглен на кој било начин, вклучително и евентуални преодни подобрувања.

Сите постоечки договорни обврски ќе се почитуваат до доспевањето.

НЛБ Банка АД Скопје може да финансира добавувачи каде што помалку од 20% од вкупниот приход доаѓа од соработка со компании (кои се занимаваат со ископување на термички јаглен или капацитет за производство на електрична енергија од јаглен на кој било начин) и во исто време конкретната трансакција за која аплицира клиентот не е поврзана со активности поврзани со јаглен.

Според потпишаниот Договор за гаранција со MIGA, Банката ќе ги почитува и следниве членови од Договорот.

ЈАГЛЕН	<p>НЛБ Банка АД потпиша Договор за гаранција со Мултилатерална агенција за гарантирање на инвестиции (MIGA) и нема да обезбеди никоја од следниве видови трансакции:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) корпоративно финансирање од општа намена на компании за производство на електрична енергија што генерира повеќе од 30% енергија од централи на јаглен; и (ii) проектно или корпоративно финансирање на компании за производство на електрична енергија, без оглед на енергетската мешавина, доколку обезбеденото финансирање се користи за развој на електрана на јаглен; <p><i>доколку сепак</i>, проектот или финансирањето на претпријатијата со конкретна употреба на приходите што не се поврзани со јаглен (вклучително и за проширување на производството на електрична енергија од обновливи извори, надградби на електричната мрежа за да се приспособи на обновливи извори, инвестиции во капацитет за складирање) нема да бидат забранети.</p>
---------------	--

6. MIGA прагови за Листата на забранети активности

НЛБ Банка АД Скопје ќе ги почитува договорените прагови со MIGA за финансирање на Производство или трговија со алкохолни пијалаци, Производство или трговија со тутун, Обложување, казина и слични претпријатија, Производство или трговија со дрво или други производи од шумарство, освен од одржливо управувани шуми.

Изложеност на список на исклучувања на MIGA	НЛБ Банка, Скопје
Изложеност на јаглен (во милиони ЕУР)	-
Производство или трговија со тутун	8.6%
Производство или трговија со оружје и муниција	"-"
Производство или трговија со алкохолни пијалаци	0.83%
Обложување, казина и еквивалентни претпријатија	1.92%
Производство или трговија со дрво или други производи од шумарство (во милиони ЕУР)	-

% претставува бруто кредитна изложеност. Праговите се одредуваат како % од вкупната изложеност намалени за „treasury activities“ (т.е. готовина, задолжителни резерви, обврзници итн.)

7. Систем за E&S скрининг на ризици

Системот за управување со еколошкиот и социјалниот ризик ќе вклучува механизми за проценка и мониторинг на ризикот, како што е соодветно, за:

- Скринирање на сите клиенти/проекти во однос на Листата на забранети активности;
- Категоризирање на еколошкиот и социјалниот ризик на предложените трансакции (низок/среден/висок);
- Преку проценката да се осигура дека трансакциите се структурирани за исполнување на националните регулаторни барања кои се однесуваат на еколошките и социјалните прашања;
- Чување и редовно ажурирање на еколошките и социјалните записи за клиентите; и
- Ги следи клиентите за да обезбеди усогласеност со националните закони за животната средина, здравјето и безбедноста и трудот

8. Општи упатства за Рамката за еколошки и социјални аспекти во НЛБ Банка АД Скопје

Општи упатства за управување со еколошки и социјални ризици поврзани со нивните деловни активности и за промовирање на добри еколошки и социјални деловни практики кај нашите клиенти.

8.1. Листа на забранети активности

Е&S списокот за исклучувања содржи активности што се исклучуваат под сите околности затоа што се незаконски или строго ограничени според националното или меѓународното право.

ЛИСТА НА ЗАБРАНЕТИ АКТИВНОСТ (чекор 1)	Сите клиенти
	<p>Трансакцијата е одбиена во случај клиентот да е вклучен во која било активност наведена во листата на забранети активности* (доколку не се дефинирани поодделни лимити).</p> <ul style="list-style-type: none"> Проверка на деловната активност на клиентот во однос на Листата на забранети активности наведена во Политиката за одобрување пласмани (Политиката за одобрување пласмани на нефинансиски компании во НЛБ Банка Ад Скопје). <p>Клиентот и финансирањето се проверуваат според Листата на забранети активности во моментот кога е примено барањето за финансирање, во времето кога финансирањето е одобрено и периодично (на пр. годишно) до доспевање на финансирањето.</p> <p>* »Ова ограничување не важи за ниту еден клиент (од индустриите поврзани со Производство на алкохол, Тутунска индустрија и Организирање на игри на среќа) што не е значително вклучен во овие активности. „Не е значително вклучен“ значи дека засегнатата активност е споредна со примарното работење на клиентот (<20% учество во вкупните приходи на клиентот) «.</p>

РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

Lending Policy for Non-Financial Companies in NLB Banka AD Skopje (Exclusion List)

8.2. Проверка на регулаторната усогласеност (check list)

Проверката на регулаторната усогласеност потврдува дека клиентот ги исполнува релевантните закони, регулативи и стандарди, вклучително и прописи за животна средина и здравје и безбедност, дозволи за планирање, лиценци за работа и дозволи.

ПРОВЕРКА НА РЕГУЛАТОРНА УСОГЛАСЕНОСТ (чекор 2)	Сите клиенти
	<p>Клиентот и финансирањето се проверуваат согласно регулаторната рамка во моментот кога е примено барањето за финансирање, во времето кога финансирањето е одобрено и периодично (на пр. годишно) до доспевање на финансирањето.</p> <ul style="list-style-type: none"> Препорачливо е да се добие писмена изјава од клиентот за неговата целосна усогласеност со законите и прописите. Вклучување на договорни клаузули во договорите за кредитна изложеност за еколошки и социјални аспекти во стандардните договори <p>Договорни клаузули: Корисникот на кредитот се обврзува да работи во согласност со применливите позитивни прописи во Република Северна Македонија, вклучително и еколошки и социјални регулативи и сите релевантни меѓународни договори и конвенции од оваа</p>

област и на барање на Банката да и ја обезбеди, потребната документација со која се докажува исполнувањето на наведените услови. Во овој Договор, терминот „еколошки и социјални регулативи“ ги означува сите домашни и меѓународни регулативи што се применуваат во Република Северна Македонија, а чија главна цел е зачувување, заштита и подобрување на фауната и флората, земјата, водата, воздухот, климата, пејзажот, урбаната средина и културното наследство; како и еднаквост на луѓето, вклучувајќи не дискриминирачки начин на управување со можности за развој на поединци и социјални групи

Корисникот на кредит со потпишување на овој Договор потврдува дека ниту неговата дејност, ниту неговиот проект не се вклучени и се обврзува дека во текот на времетраењето на овој Договор нема да бидат вклучени во активностите наведени во Списокот на забранети активности на МИГА, кој е Прилог 1 и составен дел на овој Договор.

Корисникот на кредит со потпишување на овој Договор потврдува дека ги има добиено сите одобренија, дозволи, лиценци потребни според важечките еколошки и социјални закони и е во согласност со сите применливи национални закони за животна средина, социјала и здравје и безбедност и се обврзува истите да ги одржува во важност за цело времетраење на овој Договор.

Дополнителните проверки може да вклучуваат:

- Минатата историја на клиентот поврзана со казни или правни дејства преземени против него преку интернет пребарување на медиуми.
- Посети на регулаторни тела и можни активности за подобрување наметнати на клиентот.
- Соодветни лиценци и дозволи за преглед.
- Секое кривично или граѓанско дејствие во последните години (на пр. изминатите три години) за какви било обврски (тековни или потенцијални) што можат да влијаат на деловната активност на клиентот во иднина.

8.3. Категорија А листа

Кога трансакцијата ќе и биде предложена за финансирање на Банката, Банката како дел од нејзината интерна процедура за преглед на ефектите врз животната средина и социјалните аспекти и длабинската проценка, ќе го категоризира проектот врз основа на големината на потенцијалните еколошки и социјални ризици и влијанија (категорија А, В* или С*).

*Категоризацијата на проектите како В или С ќе се врши само за проектите кои подлежат на процедурата за длабинска проценка

Категорија А листа ги опишува активностите кои веројатно би имале значителни влијанија врз животната средина и социјалните аспекти и за кои е потребен поформализиран процес на проценка во однос на другите проекти.

	Сите клиенти
КАТЕГОРИЈА А ЛИСТА (чекор 3)	На ваквите проекти автоматски им се доделува висок E&S ризик.
	<ul style="list-style-type: none"> • Прегледајте ја деловната активност на клиентот во однос на Категорија А листата (Рамковна Методологија за класификација според еколошки и социјални аспекти). Клиентот и финансирањето се проверуваат според Категорија А листата во моментот кога е примено барањето за финансирање, во времето кога финансирањето е одобрено и периодично (годишно) до доспевање на финансирањето.

РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

Упатство за Еколошка и општествена категоризација на А категорија проекти во НЛБ Банка АД Скопје

8.4. Длабинска процена на ризикот врз еколошки и социјални аспекти (за клиенти со пласмани со рок на доспевање од најмалку 36 месеци и изложеност над прагот)

Списокот за категоризација на ризици врз животна средина и социјални аспекти се користи за разбирање на типичното ниво на ризикот врз животната средина и социјалните аспекти поврзани со клиент во даден деловен сектор (индекс на индустриски сектори со соодветни нивоа на E&S ризик од животна средина и социјални аспекти од низок, среден или висок, е поставен во Рамковна Методологија за класификација според еколошките и социјалните аспекти) При процена на трансакцијата, Банката треба да ги земе предвид и еколошките и социјалните ризици. Во некои случаи, еден вид ризик може да биде позначен. Длабинската процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти се спроведува во пракса со помош на пакет алатки за животна средина и социјални аспекти.

За клиентите во висок E&S ризик

Финансирање на проект или кредитна изложеност каде што рокот на доспевање е најмалку 36 месеци и се однесува на проект со вкупна вредност над 10 милиони УСД (противвредност во ЕУР). (без оглед на износот на финансирање од НЛБ Банка АД Скопје).

Кредитна изложеност со рокот на доспевање од најмалку 36 месеци и со изложеност на клиент над 5 милиони УСД (противвредност во ЕУР).

Барања за финансирање во врска со трансакции на секундарен пазар или синдицирани заеми каде учеството на банката е под 25% од вкупната вредност на заемот.

ДЛАБИНСКА ПРОЦЕНА НА РИЗИК ОД ЖИВОТНА СРЕДИНА И СОЦИЈАЛНИ АСПЕКТИ

- Деловната активност на клиентот е главниот двигател на ризик врз животна средина и социјални аспекти поврзан со инвестиција. Погледнете ја Рамковната Методологија за класификација според еколошките и социјалните аспекти, - Упатство за Еколошка и општествена категоризација на деловните активности според NACE и НКД кодови во НЛБ Банка АД Скопје која обезбедува индекс на деловни активности со соодветни оцени за животната средина и социјалните ризици (висок, среден, низок).
- Идентификувајте го рејтингот на ризик за социјален и еколошки ризик, соодветно

Активност за процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти	Ниво на ризик врз животна средина и социјални аспекти на инвестиции		
	Ниско	Средно	Високо
Вклучете управување со ризици од еколошки и социјални аспекти и како се управува со нив		√	√
Истражете ја веројатноста за ризик од контаминација	√	√	√
Спроведете посета на терен			√

РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

 Рамковна Методологија за класификација според еколошките и социјалните аспекти во НЛБ Банка АД Скопје

 Упатство за Еколошка и општествена категоризација на деловните активности според NACE и НКД кодови во НЛБ Банка АД Скопје

8.4.1. Вклучување на управувањето со ризик врз животната средина и социјални аспекти

Вклучување на управувањето со ризик врз животна средина и социјални аспекти	За сите клиенти со среден и висок ризик врз животна средина и социјални аспекти што подлежат на длабинска процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти
	Комуникација со менаџерскиот тим на клиентот за процена на: <ul style="list-style-type: none"> • Посветеност за управување со прашањата за еколошки и социјални аспекти релевантни за бизнисот. • Присуство на ефективни системи за управување со прашањата еколошки и социјални аспекти, вклучително и одговорност. • Мината евиденција за кршење на регулативи, парични казни, судски процеси, негативни медиумски објави или приговори/поплаки на засегнати страни кои покажуваат колку добро клиентот управувал со прашањата за еколошки и социјални аспекти. • Мината евиденција преку интернет пребарување на јавно достапни информации, како што се медиумски извештаи, социјални медиуми и веб-страници на невладини организации.

8.4.2. Истражување на веројатноста за ризик од контаминација

Истражете ја веројатноста за ризик од контаминација	За сите клиенти што подлежат на длабинска процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти
	Определување дали клиентот поседува локации кои се изложени на ризик од контаминација поради соседна индустриска дејност, мината индустриска дејност на местото или моментална индустриска дејност (прашалник до управата и/или посета на локациите на компанијата). <ul style="list-style-type: none"> • Кога постои ризик од контаминација, извршете посета на имотот/имотите за да го процените ризикот од контаминација и да ги идентификувате потребните мерки за ублажување и/или расчистување.

8.4.3. Спроведување на теренска посета

Спроведување на теренска посета на локацијата	За клиенти со висок ризик врз еколошки и социјални аспекти кои подлежат на длабинска процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти
	Спроведување на теренска посета на работењето на клиентот за понатамошно проценување на ризици врз животна средина и социјални аспекти идентификувани за време на дискусиите на раководството и истрагата за тоа како се применуваат системите за управување со животна средина и социјални аспекти на клиентот во пракса. <ul style="list-style-type: none"> • Разговори со менаџерите на локациите и/или другите вработени за тоа како се управува со ризици врз животна средина и социјални аспекти (доколку е соодветно). • Спроведување теренски посети или ангажирање на експерт за животна средина и социјални аспекти да го стори тоа. • Прегледајте ги потенцијалните претходно изготвените извештаи за длабинска анализа на животна средина и социјални аспекти на работењето на клиентот: (а) Дали извештајот е понов за да биде релевантен? (б) Дали ги опфаќа сите идентификувани материјални прашања? (в) Дали организацијата што извршила соодветна анализа е реномирана, компетентна и непристрасна? Дали има доволно професионално покривање за осигурување од штета?

РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

Упатство за спроведување на посети на клиенти за утврдување на еколошки и социјални аспекти во НЛБ Банка АД Скопје

само за интерна употреба

8.4.4. Усогласеност со стандардите за изведба (MIGA потписници)

Проверете ја усогласеноста	За финансирање на проект или кредитна изложеност каде што рокот на доспевање е најмалку 36 месеци и се однесува на проект со вкупна вредност над 10 милиони УСД (противвредност во ЕУР). (без оглед на износот на финансирање од НЛБ Банка АД Скопје).
	<ul style="list-style-type: none"> • Ќе бидат проверени според Стандардите за изведба (видете Стандарди за изведба).
Проверете ја усогласеноста	За кредитна изложеност со рокот на доспевање од најмалку 36 месеци и со изложеност на клиент над 5 милиони УСД (противвредност во ЕУР).
	<ul style="list-style-type: none"> • Ќе бидат проверени според Стандардите за изведба 1 и 2 (видете Стандарди за изведба).
Проверете ја усогласеноста	За барања за финансирање во врска со трансакции на секундарен пазар или синдицирани заеми каде учеството на банката е под 25% од вкупната вредност на заемот.
	<ul style="list-style-type: none"> • Ќе бидат проверени според клучните цели на важечките стандарди за изведба (видете Стандарди за изведба).

РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

Manual MIGA Performance Standards in NLB Banka AD Skopje

8.4.5. Документирање на наодите за процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти

НИЗОК РИЗИК	Во случај на ниско ниво на ризик врз животна средина и социјални аспекти :
	<ul style="list-style-type: none"> • Потврда дека компанијата не е вклучена во активности опфатени со Листата на забранети активности и Категорија А лиса за животна средина и социјални аспекти. • Опис на статусот на регулаторна усогласеност на компанијата за животна средина и социјални аспекти.
СРЕДЕН РИЗИК	Во случај на средно ниво на ризик врз животна средина и социјални аспекти (покрај нискиот ризик оврзд животна средина и социјални аспекти):
	<ul style="list-style-type: none"> • Истакнете ги активностите што биле спроведени за процена на ризик од животна средина и социјални аспекти. • Резиме на клучните проблеми од областа на животната средина и социјалните аспекти со кои се соочува клиентот. • Опис на реалните или потенцијалните ризици врз животна средина и социјални аспекти, обврски или можности и нивните веројатни или потенцијални правни, финансиски и репутациски влијанија.
ВИСОК РИЗИК	Во случај на високо ниво на ризик врз животна средина и социјални аспекти (покрај средниот ризик врз животна средина и социјални аспекти):
	<ul style="list-style-type: none"> • Опис на наодите од теренската посетата, вклучително и идентификувани ризици врз животна средина и социјални прашања, какви било дискусии со менаџерите на локацијата и какви било мерки за ублажување дискутирани за управување со ризици врз животна средина и социјални прашања. • Во случај да е ангажиран трето лице консултант за животна средина и социјални аспекти за теренска посета, наодите треба да бидат вклучени во Кредитниот предлог.

8.4.6. Понатамошни насоки

НЛБ Банка АД Скопје може да ги искористи овие мерки за контрола на ризик врз животна средина и социјални аспекти (доколку е соодветно):

- Промена на деловниот план на клиентот со цел да се намалат ризици врз животна средина и социјални аспекти (пр. подобрување на машини или објекти).
- Добивање гаранции или обештетувања од продавачот или осигурителното покритие (пр. осигурување од еколошка одговорност) за решавање на специфични ризици од животна средина и социјални аспекти (на пр. контаминација).
- Договарање за подобрувања на акциониот план за животна средина и социјални аспекти кој содржи временска рамка за имплементација, потенцијални трошоци и улоги и одговорности.
- Ограничување на одговорноста преку барање на државно обештетување за обврските за животна средина и социјални аспекти.
- Земање предвид можноста на клиентот да се усогласи со регулаторните промени или трендови.
- Осигурување дека сите услови за животна средина и социјални аспекти се јасно дефинирани и, каде што е соодветно, вклучени во договорот за трансакцијата.

8.5. Одлука и контрола на ризикот од ефектите врз животната средина и социјалните аспекти

Земање предвид на наодите за процена на ризик врз животна средина и социјалните аспекти при одлучување дали да се инвестира.

	Сите клиенти
ОДЛУКА И КОНТРОЛА НА РИЗИКОТ ОД ЕФЕКТИТЕ ВРЗ ЖИВотНА ТА СРЕДИНА И СОЦИЈАЛНИТЕ АСПЕКТИ (чекор 5)	<ul style="list-style-type: none"> • Одобрување на трансакција во случај кога ризици врз животна средина и социјални аспекти се прифатливи и/или клиентот се согласува на мерки за управување со какви било ризици врз животна средина и социјални аспекти. • Вклучување на соодветни дополнителни ковенати поврзани со еколошките и социјалните аспекти во договорите за финансирање • Одлука за (ако има и потреба) контроли за управување и минимизирање на ризиците врз животна средина и социјални аспекти на клиентот. • Земање предвид на одбивање на трансакцијата во случај ако ризиците врз животна средина и социјални аспекти се значителни и/или клиентот не е во можност или не сака да ги ублажи ризиците.

8.6. Следење на ризик врз животна средина и социјални аспекти

Следење на инвестицијата за ризиците врз животната средина и социјалните аспекти бидејќи тие можат да се променат за време на траењето на инвестицијата.

СЛЕДЕЊЕ НА РИЗИК ВРЗ ЖИВОТНА СРЕДИНА И СОЦИЈАЛНИ АСПЕКТИ (чекор 6)	За клиенти со висок ризик врз животна средина и социјални аспекти кои подлежат на длабинска процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти
	<p>Постојат две области што треба да се земат предвид при следење на ризиците врз животна средина и социјални аспекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Настани или промени што можат да ги зголемат ризиците врз животна средина и социјални аспекти<ul style="list-style-type: none"> - Промени во деловните активности (на пр. промени во продадените производи, суровините, емитираните отпадоци). - Регулаторни истраги, парични казни или казни изречени на клиентите. - Јавни поплаки или неповолни медиумски извештаи . - Несреќи или инциденти кои предизвикуваат значителна штета на животната средина или здравјето и безбедноста на луѓето. - Измени и дополнувања на релевантните закони и регулативи за животна средина и социјални аспекти или на нивото на спроведување. • Напредокот на клиентот во исполнувањето на договорените мерки за контрола на ризик врз животна средина и социјални прашања. <p>Следењето на ризиците врз животна средина и социјални аспекти може да се одвива заедно со редовно годишно разгледување.</p>

8.7. Материјален инцидент

МАТЕРИЈАЛНИ ИНЦИДЕНТИ	<p>Материјален инцидент е оној што вклучува едно или повеќе од подолу наведеното:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Фатални или повеќе повреди за кои е потребна хоспитализација; • Значително загадување; • Применливите законски решенија бараат известување за инцидентот до владин орган, или • Инцидентот станал јавно познат преку медиумско покритие или на друг начин.
------------------------------	--

8.8. Излез од трансакцијата

ИЗЛЕЗ ОД ТРАНСАКЦИЈАТА (чекор 7)	За клиенти со висок ризик врз животна средина и социјални аспекти кои подлежат на длабинска процена на ризик врз животна средина и социјални аспекти
	<p>Разгледајте ги влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти при развивање на стратегија за излез од трансакција (перформанси за животна средина и социјални аспекти на клиентот и потенцијални обврски).</p> <p>Банката нема автоматски да ја прекине соработката – туку треба да се ангажира – со клиенти кои можеби целосно не ги исполнуваат условите. Ваквиот ангажман е предмет на условот клиентот да биде подготвен и да може да се усогласи со барањата на НЛБ Банка АД Скопје во дадениот временски рок. Во зависност од нивото на ризик поврзан со воочената неусогласеност Банката може, на пример:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да го намали лимитот или изложеноста кон клиентот • да ја намали рочноста на трансакцијата

- да изврши прилагодување на класификацијата на кредитниот рејтинг на клиентот или негово поставување на листата за набљудување
- да побара од клиентот да спроведе временски акциони планови или
- да излезе од финасискиот однос со клиентот.

9. Преодни и завршни одредби

Овој акт стапува на сила по усвојување на документот од релевантните тела во НЛБ Банка АД Скопје.

10. Референтни документи

Политиката е поврзана со следниве интерни акти:

- Мерила и постапки за доделување инвестиции во НЛБ Банка АД Скопје,
- Политика на заеми за нефинансиски компании во НЛБ Банка АД Скопје,
- Рамковна Методологија за класификација според еколошките и социјалните аспекти во НЛБ Банка АД Скопје
- Упатство за Еколошка и општествена категоризација на деловните активности според NACE и НКД кодови во НЛБ Банка АД Скопје
- Упатство за Еколошка и општествена категоризација на А категорија проекти во НЛБ Банка АД Скопје
- Прирачник за MIGA Стандарди за изведба во НЛБ Банка АД Скопје
- Упатство за спроведување на посети на клиенти за утврдување на еколошки и социјални аспекти во НЛБ Банка АД Скопје
- Упатство за Известување за еколошки и социјални инциденти во НЛБ Банка АД Скопје
- Упатство за критериуми за технички скрининг на ЕУ таксономија во НЛБ Банка АД Скопје
- Упатство за Прв скрининг за ЕУ Таксономија по NACE и НКД кодови во НЛБ Банка АД Скопје

11. Изјава за администраторот

„Администраторот на интерниот документ со ова гарантира дека интерниот документ е доставен за преглед, усогласување и одобрување до сите организациони единици во Банката кои се засегнати од предложениот интерен документ или неговите измени и истиот е одобрен. Интерниот документ е усогласен со нив на начин што неговата содржина е јасна, во согласност со другите интерни документи на Банката и не е во спротивност со другите интерни документи на Банката“

Подготовка и преглед

Потписник	Причина за потпишување
Ана Нарашанова, Сектор за Кредитни ризици	Усвоил и прегледал
Богоја Китанчев, Советник на Управен одбор-ESMS Officer	Усвоил и прегледал

Надлежен орган, кој го усвоил документот: Надзорен Одбор

Во Скопје, Јануари 2023

Блаж Бродњак
Претседател на
Надзорен одбор

9. Transitional and final provisions

This policy enters into force after adopting on the relevant bodies in NLB Banka AD Skopje

10. Reference documents

The policy is related to the following internal acts:

- Standard Criteria and procedures for granting transactions to legal and private entities in NLB Banka AD Skopje,
- Lending Policy for Non-Financial Companies in NLB Banka AD Skopje,
- Methodology Environmental and Social Transaction Categorization Methodology Framework in NLB Banka AD Skopje.
- Manual Environmental & Social Industry Categorization by NACE and NKD Codes
- Manual Environmental & Social Categorization for Project A Category in NLB Banka AD Skopje
- Manual MIGA Performance Standards in NLB Banka AD Skopje
- Manual - Conducting Environmental & Social Clients Visits Guidance in NLB Banka AD Skopje
- Manual Environmental and Social Incident Reporting in NLB Banka AD Skopje
- Manual Technical Screening Criteria for EU Taxonomy in NLB Banka AD Skopje
- Manual First Screening for EU Taxonomy Eligibility by NACE and NKD Codes

11. Statement of the person who prepared the Internal Document about the Alignment and Approval of the Internal Document

» *The person who prepared the internal document hereby ensures that the internal document was submitted for review, alignment and approval to all organisational units in the Bank which are affected by the proposed internal document or its amendments and they approved it. The internal document is aligned with them in a way that its contents are clear, compliant with other internal documents of the Bank and not in conflict with other internal documents of the Bank.*

Preparation and review

Name and Surname	Reason for signing
Ana Narashanova Credit Risk Division	Adopted and revived
Bogoja Kitanchev Expert Counsellor to the Management Board, ESMS Officer	Adopted and revived

The competent authority, which adopted the document: **Supervisory Board**

In Skopje, January 2023

 Blaž Brodnjak
 President of the
 Supervisory Board